

ประเทศไทยและกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของผู้อยู่พวยพอนโคจีน และการปฏิบัติ

กฎหมายว่าด้วยสัญชาติของผู้อยู่พวยพวอินโคจีน

ประเด็นของกฎหมายว่าด้วยสัญชาติของผู้อยู่พวยพวอินโคจีน ในที่นี้ใครที่จะ
เน้นเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับสัญชาติของบุตรผู้อยู่พวยพวอินโคจีนที่เกิดในราชอาณาจักรไทย
ซึ่งในกรณีดังกล่าวอาจพิจารณาได้จากพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ตามคำ
ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ¹

ก. พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508

ในมาตรา 7 ของพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ได้วางเงื่อนไข
เกี่ยวกับการได้สัญชาติไทยโดยการเกิดไว้ 3 กรณี ดังนี้

- 1) ผู้เกิดโดยบิดามีสัญชาติไทย ไม่ว่าจะเกิดในหรือนอกราชอาณาจักรไทย
- 2) ผู้เกิดนอกราชอาณาจักรไทย โดยมารดาเป็นผู้มีสัญชาติไทย แต่ไม่
ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือบิดาไม่มีสัญชาติ
- 3) ผู้เกิดในราชอาณาจักรไทย

¹ ราชกิจจานุเบกษา 89 (13 ธันวาคม 2515) : 1-2.

จากบทบัญญัติตามมาตรา 7 นี้ จะเห็นว่า การได้สัญชาติไทยโดยการ
เกิดนั้น ตาม (1) และ (2) อาศัยหลักสืบสายโลหิตทางบิดาหรือมารดาเป็นสำคัญ ส่วน
ตาม (3) ถือหลักกินแดน¹ อันเป็นประเด็นที่สำคัญและเกี่ยวข้องกับกรณีที่จะพิจารณา
ต่อไป

มาตรา 7 (3) ของพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ได้กำหนดให้
ผู้เกิดในราชอาณาจักรได้สัญชาติไทยโดยการเกิด ซึ่งอาจกำหนดขอบเขตว่าครอบคลุมถึง

1. เด็กที่เกิดจากบิดามารดาเป็นคนไทย
2. เด็กที่เกิดจากมารดาเป็นคนไทย
3. เด็กที่มีบิดามารดาเป็นคนต่างด้าว
4. เด็กที่เกิดจากมารดาเป็นคนต่างด้าว
5. เด็กซึ่งมีบิดามารดาไม่ปรากฏสัญชาติ
6. เด็กซึ่งไม่ปรากฏบิดามารดา หรือเด็กที่ถูกทอดทิ้ง²

ดังนั้น หากพิจารณาเฉพาะมาตรา 7 (3) ของพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ.
2508 เพียงมาตราเดียว บุตรของผู้พหุและผู้หลบหนีเข้าเมืองชาวอินโดจีนที่เกิดใน
ประเทศไทยยอมได้สัญชาติไทยโดยการเกิดตามหลักกินแดนด้วย

ข. ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515

แม้ว่าพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 จะใช้บังคับอยู่ก็ตาม แต่อย่างไร
ก็ดี ต่อมาได้มีการปฏิเสธผลของมาตรา 7 (3) ของพระราชบัญญัติสัญชาติดังกล่าว โดย

¹ กมล สอนิเกษกริน, "คำอธิบายกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล,"
(กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์นิติบรรณการ), หน้า 76.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 92-93.

ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ซึ่งบัญญัติให้
ถอนสัญชาติไทยแก่บุตรของผู้พหุภักดิ์ และให้คณะมนตรีว่าการกระทรวง-
มหาดไทย ในการพิจารณาสมควรสั่งให้บุคคลเฉพาะราย ยังคงมีหรือกลับเข้าถือสัญชาติ
ไทยอีกต่อไป ดังปรากฏในข้อ 1. ของประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ ซึ่งสาระสำคัญพอสรุป
ได้ดังนี้

ข้อ 1. ให้ถอนสัญชาติไทยของบรรดาบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย
โดยบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ขอรับสัญชาติไทย
และในขณะที่เกิดบิดา หรือมารดาเป็น

- 1) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็น
กรณีพิเศษเฉพาะราย
- 2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรไทยเพียงชั่วคราว
หรือ
- 3) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตาม
กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย พิจารณาเห็นสมควรและ
สั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น ฉะนั้นเมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติในข้อ 1 (3) ข้างต้นอาจ
ขยายความได้ว่า ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่า
ด้วยคนเข้าเมือง ได้แก่ ผู้ลักลอบเข้าเมืองมาโดยมิได้ปฏิบัติตามกฎหมายคนเข้าเมือง
หรือผู้ซึ่งอพยพเข้ามาอยู่ในประเทศไทย เช่น ผู้อพยพชาวเวียตนาม ลาว เขมร หรือพวก
อดีตทหารจีนกองพลที่ 93 ซึ่งอพยพเข้ามาอยู่ชายแดนภาคเหนือของประเทศไทย¹

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 97.

ข้อ 2. บุคคลที่มีคุณสมบัติดังที่ปรากฏตามข้อ 1 ซึ่งเกิดในราชอาณาจักรไทย เมื่อประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ใช้บังคับแล้ว จะไม่ได้สัญชาติไทย เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็นสมควร และสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น

ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าบุคคลดังกล่าวหากเกิดในราชอาณาจักรไทยภาย หลังวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 จะไม่ได้สัญชาติไทย ตามมาตรา 7 (3) ของ พระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 หรือถูกถอนสัญชาติไทย แม้จะเกิดก่อนวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ถ้าบิดาหรือมารดามีคุณลักษณะดังที่ปรากฏในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ข้อ 1 ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยพิจารณาเห็น สมควร และสั่งเฉพาะรายเป็นประการอื่น

สำหรับเหตุผลของการที่มีบทบัญญัติของกฎหมายซึ่งบัญญัติมิให้บุคคลซึ่งมี ลักษณะดังกล่าวได้รับสัญชาติไทยตามหลักถิ่นแดน และให้ถอนสัญชาติไทยของบุคคลซึ่ง ได้สัญชาติมาเพราะเกิดในราชอาณาจักรไทยนั้นปรากฏอยู่ในคำปรารภของประกาศของ คณะปฏิวัติฉบับดังกล่าวว่า "โดยที่พิจารณาเห็นว่า บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยบิดา หรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยมีชอขบด้วย กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือบิดา หรือมารดาเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ใน ราชอาณาจักรไทย โดยได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่เพียงชั่วคราว หรือเป็นกรณีพิเศษ เฉพาะราย บุคคลเหล่านี้แม้จะมีสัญชาติไทย แต่มิได้มีความจงรักภักดีต่อประเทศไทย และเพื่อป้องกันและรักษาความมั่นคงแห่งชาติ สมควรมิให้บุคคลดังกล่าวมีหรือได้สัญชาติ อีกต่อไป... ฯลฯ"

ค. การปฏิบัติ

แม้ว่าในปัจจุบัน ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ยังมีผลใช้บังคับอยู่ หากแต่จากถ้อยแถลงของรัฐบาลเมื่อประมาณปลายปี

พ.ศ. 2525 แสดงให้เห็นว่า ทางฝ่ายรัฐบาลได้พิจารณาที่จะให้บุคคลที่ถูกถอนสัญชาติไทย หรือไม่ได้รับสัญชาติไทยตามประกาศคณะปฏิวัติฉบับดังกล่าว ยื่นคำร้องขอกลับคืนสัญชาติไทย หรือขอรับสัญชาติไทยต่อผู้ว่าราชการจังหวัดที่ตนมีภูมิลำเนาอยู่ ในกรณีที่ยื่นคำร้องมีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัด หรือขอเลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในกรณีที่ยื่นคำร้องมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพมหานคร โดยผู้ร้องจะต้องมีคุณสมบัติภายใต้เงื่อนไข 2 ประการคือ

ก. ผู้ร้องได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศไทย เช่น การบริจาคสิ่งใด ๆ แก่สถานกาชาด ฯลฯ

ข. ผู้ร้องจะต้องพิสูจน์ตนว่าจะมีความซื่อสัตย์สุจริตต่อประเทศไทย

อย่างไรก็ดี บุคคลที่จะได้รับการพิจารณาเป็นพิเศษ ได้แก่บุตรของผู้อพยพชาวเวียดนามซึ่งหลังไหลเข้ามาในไทย เมื่อหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (สงครามเวียดนามในระหว่าง พ.ศ. 2488-พ.ศ. 2489) และบุตรของทหารอเมริกันซึ่งไม่สามารถติดตามบิดาของตนได้ โดยบุคคลดังกล่าวจะต้องยื่นคำร้องต่อฝ่ายข้อมูลเอกสารและการต่างประเทศ ซึ่งสังกัดกระทรวงมหาดไทยโดยตรง อันต่างจากการยื่นคำร้องในวิธีปกติธรรมดา

สำหรับเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงท่าทีในครั้งนี้ มีสาเหตุมาจากการที่รัฐบาลเห็นสมควรที่จะปฏิบัติต่อเด็กชาวเวียดนาม ซึ่งเกิดจากผู้อพยพชาวเวียดนามที่หลังไหลเข้ามาในสงครามเวียดนามเป็นอย่างดี เช่นคนที่มีสัญชาติไทย มากกว่าที่จะให้เขามีสถานะเป็นคนไร้สัญชาติดังที่ผ่านมา เพราะมิเช่นนั้นอาจเป็นผลให้เกิดพลังแฝงในการรุกรานประเทศชาติ¹

¹"Thai Nationality for Refugee Children, "Bangkok Post (23 November 1982) : 1 and "Prasong Clarifies Policy," Bangkok Post (24 November 1982) : 5.

เป็นที่น่าสังเกตว่า การพิจารณาว่าผู้ร้องจะได้รับสัญชาติไทยหรือไม่
ยังขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยทั้งเดิม

อนึ่ง เมื่อไม่นานมานี้ ทางฝ่ายรัฐบาลได้พิจารณาที่จะให้ผู้อพยพชาว
เวียดนามที่ลี้ภัยเข้ามาในไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 (ช่วงสงครามเวียดนาม) มีสถานะเป็นผู้เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย (Legal Immigrant) อันจะทำให้
เกิดสิทธิพิเศษหลายประการ เช่น สิทธิที่จะได้รับหนังสือสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว
สิทธิที่จะอาศัยอยู่ในทุกส่วนของประเทศไทยโดยไม่จำกัดบริเวณที่อยู่อาศัยดังเช่นแต่ก่อน
สิทธิในการเดินทาง สิทธิในการเลือกประกอบอาชีพ ผลต่อเนื่องที่ตามมา คือ บุตรของผู้
อพยพซึ่งได้รับการพิจารณาให้มีสถานะเป็นผู้เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย จะได้รับ
สัญชาติไทยทันที

อย่างไรก็ดี การที่ผู้อพยพดังกล่าวจะได้รับสถานะเป็นผู้เข้าเมืองโดยชอบ
ด้วยกฎหมาย ผู้อพยพนั้น ๆ ต้องมีคุณสมบัติภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ 4 ประการคือ

1. จะต้องมีความประพฤติดี และไม่เคยฝ่าฝืนต่อกฎหมาย
2. จะต้องมีทรัพย์สินช่วยความอดอยาก และจะต้องเสียภาษีให้แก่รัฐตามที่
กฎหมายกำหนดไว้ เป็นระยะเวลา 3 ปีติดต่อกัน
3. ผู้ร้องจะต้องไม่ทำการเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาล
4. สำหรับการตรวจสอบและอนุมัติคุณสมบัติของผู้อพยพนั้น จะต้องผ่าน
การพิจารณาจากหน่วยงาน 2 หน่วย กล่าวคือ ในขั้นแรก จะต้องได้รับอนุมัติจากคณะ-
กรรมการพิจารณาความประพฤติของผู้อพยพชาวเวียดนามในระดับจังหวัด (The
Committee to consider the Behaviour of Vietnam Refugees at
the Provincial Level) และในขั้นสุดท้ายจะต้องผ่านการพิจารณาของสภา-
ความมั่นคงแห่งชาติฝ่ายควบคุมผู้อพยพชาวเวียดนาม (Interior Security
Operation Command's Vietnam Refugee) ร่วมกับศูนย์ 114 (Centre
114) ซึ่งมีรองผู้บัญชาการฝ่ายยุทธการเป็นประธาน

สำหรับการพิจารณาคัดเลือกคุณสมบัติของผู้อพยพชาวเวียดนาม และการอนุญาตให้อาศัยอยู่ในประเทศไทย จะเริ่มกระทำตั้งแต่เดือนมกราคม 2527 เป็นต้นไป¹

เป็นที่น่าสังเกตว่า การพิจารณาให้สถานะผู้เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมาย และการให้สัญชาติไทยแก่ผู้อพยพชาวอินโดจีนนั้น มุ่งเฉพาะผู้อพยพชาวเวียดนามซึ่งอพยพเข้ามาในราชอาณาจักรไทย ในช่วงปี พ.ศ. 2488-พ.ศ. 2489 เท่านั้น แต่ผู้อพยพอินโดจีนสัญชาติอื่นที่เข้ามาในราชอาณาจักรไทย ในช่วงปี 2517 จนถึงปัจจุบันและบุตรของเขาจะมีได้รับผลประโยชน์ใด ๆ จากถ้อยแถลงดังกล่าวของฝ่ายรัฐบาลเลย

โดยสรุป จากถ้อยแถลงของรัฐบาล 2 ฉบับ ในปี 2525 และปี 2526 นั้น เห็นได้ว่า บุตรของผู้อพยพชาวเวียดนามที่หลังไหลเข้ามาในราชอาณาจักรหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 อาจได้รับสัญชาติไทย หากได้มีการกระทำ 2 ประการคือ

1. ยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทย ภายใต้เงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนดไว้ (ถ้อยแถลงของรัฐบาลในปี 2525)

2. โดยการเกิดจากการที่บิดาและมารดา ได้รับการพิจารณาให้มิสถานะเป็นผู้เข้าเมืองโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว (ถ้อยแถลงของรัฐบาลในปี 2526)

ส่วนบุตรของผู้อพยพชาวอินโดจีนสัญชาติอื่น อาจได้รับสัญชาติไทยโดยวิธีเกี่ยวคือ ยื่นคำร้องขอมีสัญชาติไทย ภายใต้เงื่อนไขที่รัฐบาลกำหนดเท่านั้น

วิเคราะห์ รัฐบาลเริ่มคำนึงถึงความสำคัญของการใช้นโยบายกลมกลืนภายในประเทศที่ให้อาศัยพักพิง (Assimilation) ในการแก้ไขปัญหามืออพยพชาวอินโดจีน ซึ่งถือเป็นวิธีหนึ่งที่นิยมทั่วไปในการแก้ไขปัญหามืออพยพในประเทศต่าง ๆ ดังที่จะกล่าวต่อไปภายหลัง"

¹ "40,000 Vietnamese Refugee gain new Status," Bangkok World (23 December 1983) : 1.

อนึ่ง ผลที่ตามมาจากการบังคับใช้ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 อันกระทบต่อผู้อพยพชาวอินโดจีน ที่น่าสนใจคือ ประเด็นที่เกี่ยวกับการตีความของคำบางคำในประกาศของคณะปฏิวัติ อีกทั้งผลกระทบข้างเคียงที่เกิดขึ้น กล่าวคือ ความเห็นของฝ่ายบริหารและฝ่ายตุลาการแตกต่างกันในเรื่องการตีความของคำว่า "บิดา" ในข้อ 1 ของประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ที่ว่า "ให้ถอนสัญชาติไทยของบรรดามุคคัลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดย "บิดา" เป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนต่างด้าวแต่ไม่ปรากฏบิดาที่ขอด้วยกฎหมาย ฯลฯ" ดังจะเห็นได้จากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 260/2515 และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1432/2525 ซึ่งศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาดังที่สรุปไว้ให้ถอนสัญชาติไทยของบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักร โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าวโดยให้เหตุผลว่า "ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ข้อ 1. ที่ให้ถอนสัญชาติของบรรดามุคคัลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ นั้น คำว่า "บิดา" ย่อมหมายถึง บิดาโดยขอด้วยกฎหมายเท่านั้น มิได้มุ่งหมายรวมถึงบิดาที่ไม่ขอด้วยกฎหมายด้วย ดังนั้น จึงไม่อาจอาศัยอำนาจของประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ในการถอนสัญชาติไทยของบุคคลที่เกิดจากบิดาที่ไม่ขอด้วยกฎหมายได้ และจะถือว่าบุคคลนั้นมีสัญชาติไทย

สำหรับข้อเท็จจริงของคดีนี้พอสรุปได้ว่า เนื่องจากบทบัญญัติในข้อ 1 ของประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายมีผลใช้บังคับได้เช่นเดียวกับพระราชบัญญัติ ใ้บัญญัติว่า ให้ถอนสัญชาติไทยของบรรดามุคคัลที่เกิดในราชอาณาจักร โดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว หรือมารดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ขอด้วยกฎหมาย ในขณะที่เกิดบิดา หรือมารดานั้น เป็น

- (1) ผู้ที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทยเป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย
- (2) ผู้ที่ได้รับอนุญาตให้เข้าอยู่ในราชอาณาจักรเพียงชั่วคราว หรือ
- (3) ผู้ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทย โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ฯลฯ

จึงเป็นผลให้บุตรที่เกิดจากบิดาที่เป็นคนต่างด้าว ที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง ตามข้อ 1 (3) และมาอยู่กินกับหญิงที่มีสัญชาติไทยโดยไม่จดทะเบียนสมรสกัน (ทั้งนี้เพราะทางราชการจะไม่ยอมจดทะเบียนสมรสให้ เนื่องจากการเข้ามาในราชอาณาจักรไม่ชอบด้วยกฎหมายนั่นเอง) ถูกฝ่ายปกครองถอนสัญชาติไทยออกจากทะเบียนบ้านทั้งหมด ทำให้บุตรของคนต่างด้าวจึงกล่าวต้องยื่นฟ้องศาลเพื่อขอให้สัญชาติไทยดั้งเดิม คดีนี้ศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาว่า การที่จะถอนสัญชาติไทยของบุตรที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยบิดาเป็นคนต่างด้าวนั้น บุคคลนั้นจะต้องเกิดจากบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ฉะนั้น หากเป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะมิได้มีการจดทะเบียนสมรสดังกล่าว ก็ไม่อาจถูกถอนสัญชาติได้ ตามประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ได้¹

อย่างไรก็ดี เมื่อศาลฎีกาได้มีคำพิพากษาออกมาในลักษณะดังกล่าว ทำให้ฝ่ายบริหารโต้แย้งว่า ในการเพิกถอนสัญชาติไทยของบุคคลที่เกิดจากบิดาเป็นคนต่างด้าว ที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยมิชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 เมื่อพิจารณาถึงเจตนารมณ์ของกฎหมายฉบับนี้

¹ จิตติ เจริญจำ, "จุดแตกต่างการที่ความการเพิกถอนสัญชาติไทย,"
 2 (4 มีนาคม 2526) : 39.

ตามที่กล่าวข้างต้นแล้ว จะเห็นได้ว่า คำว่า "บิดา" ในความหมายของประกาศ
 ของคณะปฏิวัติ นั้น มิได้คำนึงว่าบิดานั้นจะต้อง เป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่
 ดังนั้น แม้บุตรนั้นจะเกิดจากบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายซึ่งเป็นคนต่างด้าวและเข้ามา
 ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองแล้ว ก็สามารถ
 กอนสัญชาติไทยได้ทั้งสิ้น ทั้งนี้ เพื่อป้องกันและรักษาความมั่นคงของชาติเป็นสำคัญ
 เพราะบุคคลดังกล่าวมิได้มีความจงรักภักดีต่อประเทศไทยแต่ประการใด อีกทั้ง
 ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับนี้ ก็ระบุถึงวัตถุประสงค์พร้อมด้วยเหตุผลและนโยบาย
 ไว้อย่างแจ่มชัด ซึ่งผู้ใดกฎหมายสามารถเข้าใจในนโยบายดังกล่าวได้ว่าประกาศ
 ของคณะปฏิวัติฉบับนี้ได้คำนึงถึงการเกิด จากคนต่างด้าวที่เข้ามาในราชอาณาจักร
 ไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง โดยคนนั้นเป็นชายและภาษาไทย
 เรียกว่าให้กำเนิดทางชายว่า "บิดา" จะไม่หมายถึงถ้อยคำอื่น คำว่า "บิดา" ใน
 ที่นี้จึงคงตีความลงไปว่า ทั้งที่เป็นบิดาโดยชอบด้วยกฎหมายและบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย
 ดังนั้น การตีความของคำว่า "บิดา" ของฝ่ายตุลาการที่ว่าจะต้องเป็นบิดาที่ชอบด้วย
 กฎหมายเท่านั้น ย่อมผิดความประสงค์ของกฎหมายอย่างเด่นชัด เพราะ "บิดา"
 ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 นั้น จะต้องเป็นคนต่างด้าวที่เข้ามาในราช-
 อาณาจักรไทยโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือเป็นคนต่างด้าวที่
 เข้ามาในราชอาณาจักรไทยโดยได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่เพียงชั่วคราว หรือเป็น
 คนต่างด้าวที่ได้รับการผ่อนผันให้พักอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีเฉพาะราย บุคคล
 เหล่านี้จึงไม่มีโอกาสที่จะจดทะเบียนสมรสได้โดยชอบด้วยกฎหมายเลย เพราะมี
 ระเบียบของกระทรวงมหาดไทยไม่รับจดทะเบียนให้¹

¹ คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ มท.0313/ว.735 ลงวันที่ 10 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2524.
 คำสั่งกระทรวงมหาดไทย ที่ มท.0313/ว.99 ลงวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2525.
 หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ สร.0202/ว.31 ลงวันที่ 10
 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2524.

ฉะนั้น แม้จะเป็นบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย ก็เห็นสมควรที่จะถอนสัญชาติไทยของบุตรที่เกิดจากบุคคลดังกล่าวได้ตามความประสงค์ของกฎหมาย อันเป็นการวางแนวนโยบายการปกครองประเทศของรัฐบาลประการหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม หากจะตีความว่า การเพิกถอนสัญชาติไทยของบุตรคนต่างคำวไค้นั้นบุคคลดังกล่าวจะต้องเกิดจากบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น ซึ่งการเป็นบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายตามกฎหมายไทย จะต้องทำการสมรสภายใต้เงื่อนไขแห่งการสมรสตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 1448-มาตรา 1453 ของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยจดทะเบียนสมรสต่อเจ้าพนักงานให้เรียบร้อย เช่นนี้ เท่ากับได้ปฏิบัติตามกฎหมายไทยโดยถูกต้อง จึงน่าที่จะให้สิทธิแก่บุตรที่เกิดจากบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายมากกว่าบุตรที่เกิดจากบิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย เพราะบุคคลดังกล่าวมักจะมีความจริงรักภักดีต่อประเทศไทยอย่างแท้จริง ดังนั้นหากจะตีความคำว่า "บิดา" ดังเช่นที่ศาลสูงวินิจฉัย ก็เป็นการยากที่จะให้ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 มีผลใช้บังคับให้สมดังเจตนารมณ์ที่วางไว้ และก่อให้เกิดความยุ่งยากแก่ฝ่ายปกครองมาก เพราะกฎหมายฉบับเดียวกันแต่ความเห็นของฝ่ายบริหารที่มีหน้าที่ปฏิบัติกรให้เป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดไว้ส่วนหนึ่ง และความเห็นของฝ่ายตุลาการผู้ใช้กฎหมายอีกส่วนหนึ่งมีความคิดเห็นไม่ตรงกัน¹ ดังนั้นการที่จะพิจารณาว่าฝ่ายใดจะตีความได้สมประโยชน์แก่ประเทศมากกว่ากันนั้น สมควรจะหยิบยกการตีความในจุดนี้ของคณะกรรมการกฤษฎีกาขึ้นมาประกอบการพิจารณาคด้วย เพราะมีเหตุผลที่น่ารับฟังอยู่ไม่น้อย คณะกรรมการกฤษฎีกา ได้ตั้งข้อสังเกตว่า "บิดา" ในประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 หมายถึงบิดาที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น เพราะแม้ว่าประกาศของคณะ-

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 40.

ปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ข้อ 1 จะใช้คำว่า "บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทยโดยมีบิดา
 เป็นคนต่างด้าว..." โดยมีใ้กล่าวไว้ชัดแจ้งโดยเฉพาะว่าบิดานั้นจะต้อง เป็นบิดาที่
 ชอบด้วยกฎหมายของบุคคลดังกล่าวก็ตาม ทั้งนี้เพราะโดยทั่วไปแล้วบิดามารดามีสิทธิ
 หน้าที่รับผิดชอบดูแลความเป็นอยู่ของบุตร แต่ถ้าบิดาและมารดาไม่ไ้สมรสกันโดย
 ชอบด้วยกฎหมาย กรณีเป็นหลักที่ยอมรับในประเทศไทยว่า เด็กคนนั้นมีบุตรของหญิง
 เป็นบิดาตามความเป็นจริง คงเป็นเพียงบุตรชอบด้วยกฎหมายของมารดาคนเดียว
 (มาตรา 1546 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์)¹ และมารดานั้นแต่ผู้เดียว
 เป็นผู้ที่มีสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูบุตรของตนโดยตรง โดยที่กฎหมาย
 มีขึ้นเพื่อให้ความคุ้มครองแก่ราษฎรของประเทศ เมื่อมารดาซึ่งมีสัญชาติไทยแต่ผู้เดียว
 มีสิทธิหน้าที่ และความรับผิดชอบตามกฎหมายไทยในการเลี้ยงดูบุตรอันเกิดจากตนโดย
 บิดาที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย แม้ว่าบิดานั้นเป็นคนต่างด้าว แต่กฎหมายไทยก็ควรให้ความ
 คุ้มครองตลอดไปถึงเด็กซึ่งคนไทยมีสิทธิและความรับผิดชอบในการเลี้ยงดูนั้นด้วย ไม่
 เช่นนั้นผลจะกลายเป็นว่ากฎหมายไทยมิไ้ช่วยคนไทยไ้มีสิทธิหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนด
 อนึ่ง ประเทศแทบทุกประเทศก็ถือว่า บุตรอันมิชอบด้วยกฎหมายของพลเมืองของตน
 ไม่มีสิทธิไ้รับสัญชาติของประเทศตนตามหลักสืบสายโลหิต ถ้าประเทศไทยไม่ยอม
 ให้สัญชาติแก่เด็กที่เกิดจากมารดาคนไทยในกรณีนี้แล้ว จะมีผลให้เด็กนั้นเป็นคนไร้-
 สัญชาติ ซึ่งกรณีไม่เป็นการสอดคล้องกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และความรู้สึก
 ความมนุษยธรรม... ฯลฯ

อีกทั้งการพิสูจน์ว่าบุคคลดังกล่าวไ้สมรสกันหรือไม่ ก็มิไ้ไ้เป็นการเพิ่ม
 งานแก่ฝ่ายปกครองมากนัก เพราะ

¹ มาตรา 1546 "เด็กเกิดจากหญิงที่มีไ้ไ้การสมรสกับชาย ให้ถือว่าเป็น
 บุตรชอบด้วยกฎหมายของหญิงนั้น"

ก) มารดาเด็กย่อมมีความละเอียดที่จะแจ้งว่าไม่ได้สมรสกันเพียงเพื่อให้เด็กได้สัญชาติไทย

ข) การเกรงว่าผู้อพยพจะชักชวนคนไทยให้แต่งงานโดยไม่จดทะเบียนสมรสมากขึ้นเป็นการผิดความจริง เพราะถ้าหญิงทราบว่าการทำงานต้องจดทะเบียนสมรสจึงจะสมบูรณ์ตามกฎหมาย ย่อมมีน้อยรายที่จะยอมแต่งงานโดยไม่จดทะเบียน

ค) เหตุผลเรื่องการบ่อนทำลายชาติโดยให้เด็กได้สัญชาติไทยนั้น ดูจะมีน้ำหนักน้อย เพราะการเรียนและการสมาคมเป็นอยู่ในสังคมไทย คงไม่ทำให้อุณหภูมิร้อนต่อไปยังคงได้รับอิทธิพลของบิดาอยู่

ง) ปัจจุบันไทยพยายามจะจำกัดบริเวณผู้อพยพ และมีทะเบียนผู้อพยพแล้ว ถ้าวางระเบียบมาให้สอบสัญชาติคู่สมรสด้วย และถ้าเป็นคนอพยพให้แจ้งการสมรสรวมไว้ที่ฝ่ายระบบทะเบียนผู้อพยพโดยเฉพาะ เมื่อมีการแจ้งเกิดก็ให้สอบถามมายังฝ่ายระบบทะเบียนนั้น กรณีไม่น่าจะยุ่งยากเกินไป... ฯลฯ

จากการวิเคราะห์การที่ความคำว่า "บิดา" ในประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ของฝ่ายปกครอง ฝ่ายบริหาร และฝ่ายคณะกรรมการกฤษฎีกาแล้ว อาจวิเคราะห์ได้ว่า จริงอยู่แม้รัฐเท่านั้นมีอำนาจที่จะให้สัญชาติแก่บุคคลใด และในการให้สัญชาติแก่บุคคลนั้น รัฐก็จำต้องมีการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยสัญชาติเพื่อวางหลักเกณฑ์ในเรื่องการได้สัญชาติ และเสียสัญชาติของบุคคลไว้ อย่างไรก็ตาม แม้ว่ากฎหมายว่าด้วยสัญชาตินี้จะมีลักษณะเป็นกฎหมายนโยบายทางการเมือง ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับสภาพของบ้านเมืองเป็นยุคเป็นสมัยไปก็ตาม แต่กระนั้นก็คือการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ รัฐต่าง ๆ ควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์สากลของโลกดังต่อไปนี้ คือ

- 1) บุคคลหนึ่งควรมีสัญชาติหนึ่ง
- 2) บุคคลหนึ่งไม่ควรจะมีสัญชาติหลายสัญชาติร่วมกัน
- 3) รัฐไม่ควรบังคับให้บุคคลมีสัญชาติของตน
- 4) บุคคลในครอบครัวเดียวกัน คือสามี ภรรยา และบุตร ควรมีสัญชาติ

เดียวกัน

หลักข้อที่ 1 ที่ว่าบุคคลแต่ละคนควรมีสัญชาติหนึ่ง หมายความว่า รัฐไม่ควรบัญญัติกฎหมายว่าด้วยสัญชาติไปในทางที่ทำให้บุคคลกลายเป็นผู้ไร้สัญชาติ เพราะในโลกปัจจุบันนี้ได้มีการแบ่งส่วนต่าง ๆ ของโลกออกเป็นรัฐต่าง ๆ แต่ละรัฐก็มีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนของตน และมีอธิปไตยเหนือคนชาติของตน ฉะนั้น ทุกคนที่เกิดมาในโลก จึงต้องเป็นพลเมืองของรัฐใดรัฐหนึ่ง ซึ่งมีหลักสากลอยู่ว่า "ถ้าบุคคลใดอยู่ในหลักเกณฑ์ตามกฎหมายว่าจะได้สัญชาติของประเทศหนึ่งแล้ว ประเทศนั้นจะปฏิเสธไม่ให้สัญชาติแก่บุคคลนั้นไม่ได้" ¹ ทั้งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ของสหประชาชาติ ค.ศ. 1948 ข้อ 15 ได้บัญญัติไว้ว่า "ทุกคนมีสิทธิถือสัญชาติหนึ่ง" "บุคคลใด ๆ จะถูกต้องสัญชาติโดยผลการ...ไป..." ² ซึ่งกรมสารนิเทศกึ่งกล่าว ประเทศไทยได้ให้สัตยาบันแล้ว ดังนั้นแม้จะไม่มีลบบังคับทางกฎหมายแต่ประการใด หากแต่พันธะทางศีลธรรมระหว่างประเทศ ก็ควรแก่การหยิบยกขึ้นมาพิจารณาไมใช่น้อย

¹ กมล สันติเกษตริน, "คำอธิบายกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล," อ้างแล้ว, หน้า 30.

² Universal Declaration of Human Rights 1948.

Article 15 (1) Everybody has a right to a nationality

(2) No one shall be arbitrarily deprived of his nationality...",

Collection of International Instrument concerning

Refugees, op.cit. p. 101.

อนึ่ง ผลที่แปลกอันเกิดจากประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ที่น่าสนใจ อีกประเด็นหนึ่งคือ กรณีบุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย มีบิดามารดาเป็นคนต่างด้าว ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และได้ สมรสกันต่อมาได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว ก่อนประกาศ ของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 มีผลใช้บังคับ แต่บุตรได้เกิดก่อนที่บิดามารดาได้รับใบสำคัญ ถิ่นที่อยู่ หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว บุตรจะได้สัญชาติไทยตามพระราชบัญญัติ สัญชาติ พ.ศ. 2508 หรือไม่ และจะถูกลูกสัญชาติไทยตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับ ที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 หรือไม่

ในทางทฤษฎีบุตรปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย แต่ในขณะที่บุตรเกิด บิดายังไม่ได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ หรือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว บิดาจึงอยู่ภายใต้ บังคับแห่งเงื่อนไขที่กำหนดไว้ใน 1 (3) แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ฉะนั้น บุตรจึงต้องถูกลูกสัญชาติไทยตามข้อ 1 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าว

ถ้าวิเคราะห์ถึงผลอันเกิดจากประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้เห็นว่า เป็นเรื่อง ที่ใหม่ผิดปรกติ และไม่สมกับเหตุผลเพราะการเคร่งครัดต่อทฤษฎีมากไป โดยคำนึง ถึงแต่ช่วงระยะเวลาที่บิดามารดาเป็นคนต่างด้าวโดยชอบหรือไม่ในขณะที่บุตรเกิดเป็น ตัวกำหนดในการพิจารณาให้สัญชาติ หรือถอนสัญชาติแก่เด็กหรือไม่ โดยไม่มีเหตุผล อื่นสนับสนุน เช่น ในกรณีนี้ก็ได้แก่การที่ในเวลาต่อมาบิดาและมารดาต่างก็เป็นคน ต่างด้าวโดยถูกต้องตามกฎหมายแล้ว และเหตุผลของประกาศคณะปฏิวัติฉบับนี้ ใน การถอนสัญชาติเด็กที่เกิดในราชอาณาจักรไทยก็เพราะเห็นว่า บุตรอันเกิดจากบิดา หรือมารดาซึ่งเป็นคนต่างด้าว ที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ว่าด้วยคนเข้าเมือง มิได้มีความจงรักภักดีต่อประเทศไทย และเพื่อป้องกันความ มั่นคงแห่งชาติ... ฯลฯ ดังนั้นการถอนสัญชาติไทยของเด็กในกรณีนี้จึงไม่สมควรอย่างยิ่ง

เพราะจะเห็นข้อเปรียบเทียบกับกรณีบุคคลต่างคำอื่น ๆ เช่น บุตรของคนที่มีสัญชาติจีน ซึ่งเกิดในราชอาณาจักรไทย ทำไมจึงได้รับสัญชาติไทย ทั้ง ๆ ที่ในปัจจุบันต่างก็เป็น บุตรของคนต่างคำที่เข้าเมืองมาโดยชอบด้วยกฎหมายเหมือนกัน จึงเห็นว่ารัฐควรมี การผ่อนผันในบางกรณีโดยคำนึงถึงเหตุผลต่าง ๆ ประกอบกันและไม่เคร่งครัดต่อ ทฤษฎีจนเกินไป เพราะมีฉะนั้นอาจจะเกิดผลกระทบที่ร้ายแรงแก่ประเทศได้ เช่น อาจจะเป็นการสร้างความรู้สึกต่อต้าน เกิดภัยขังสังคมขึ้นในจิตใจของชนกลุ่มน้อยและ ลูกหลานต่อ ๆ ไป ซึ่งจะเกิดผลเสียอันใหญ่หลวงแก่ประเทศชาติในภายหลังกอย่างหลีกเลี่ยงมิได้

ง. ปัญหาที่เกิดขึ้น

ปัญหาที่เกิดขึ้น และควรแก่การพิจารณาที่สำคัญได้แก่ ประเด็นที่เกี่ยวกับการใช้ดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย การเพิกถอนสัญชาติไทยตาม ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 กล่าวคือเมื่อเร็ว ๆ นี้มีตัวอย่างของการใช้ดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย โดยประกาศของกระทรวงมหาดไทยเรื่องการ ได้สัญชาติไทย ลงวันที่ 23 เมษายน พ.ศ. 2522 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยได้อนุญาตให้บุคคล 7 คน ที่เกิดในประเทศไทย ในจำนวนนั้น 6 คน เป็นบุตร ชาวเวียดนามซึ่งขอเท็จจริงของประกาศกระทรวงมหาดไทยมีความโดยสรุปว่า นางซุมศรี เรช สัญชาติไทย ไถ่ยื่นเรื่องราวร้องขอให้เด็กหญิงวนิศา เรช บุตรซึ่ง เกิดในราชอาณาจักรไทย จากบิดาค้นต่างคำซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรไทย เป็นการชั่วคราว และไม่ได้สัญชาติไทย ตามนัยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ข้อ 2 ให้มีสัญชาติไทย รวมทั้งกรณีของนางสาว คาววัลย์ วงศ์ลือชา นางอุษณีย์ วงศ์ลือชา นายทวีศักดิ์ วงศ์ลือชา นายมีชัย วงศ์ลือชา นางสาวมาลี วงศ์ลือชา และนายปิยะ วงศ์ลือชา รวม 6 ราย ได้

ยื่นคำร้องขอคืนสัญชาติไทย โดยอ้างว่า แต่เดิมเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรไทยจากบิดา
คนต่างดาว สัญชาติญวน และมารดาคนญวนอพยพ ปัจจุบันบิดาได้รับพระบรมราชานุญาต
ให้แปลงสัญชาติเป็นไทยแล้ว แต่พวกตนได้ถูกถอนสัญชาติไปตามนัยประกาศของคณะ
ปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ข้อ 1

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย (พลเอกเล็ก แฉมาลี) ได้พิจารณา
แล้วอาศัยอำนาจตามความในข้อ 1 และ 2 แห่งประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337
ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 อนุมัติให้เด็กหญิงวนิดา เรข นางสาวลาวัญย์
วงศ์ลือชา นางสาวอุษณีย์ วงศ์ลือชา นายทวีศักดิ์ วงศ์ลือชา นายมีชัย วงศ์ลือชา
นางสาวมาลี วงศ์ลือชา และนายปิยะ วงศ์ลือชา มีสัญชาติไทย จึงประกาศมาให้
ทราบทั่วกัน¹

ตามประกาศของคณะปฏิวัติดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าประเด็นที่เกี่ยวกับ
คุณพินิจเป็นประเด็นที่น่าสนใจ เพราะว่าเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความมั่นคง
ของรัฐ ประเด็นที่กล่าวนั้นแสดงให้เห็นว่า มิได้มีการจำกัดคุณพินิจของรัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงมหาดไทย ดังนั้นยากที่จะกำหนดมาตรฐานที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย
ใช้ได้หลายกรณี²

¹ ประกาศของกระทรวงมหาดไทย เรื่องการได้สัญชาติไทย, "ราชกิจจา-
นุเบกษา," 96 (22 พฤษภาคม 2522) : หน้า 1896. "มิได้กล่าวถึงบิดาของ
เด็กหญิงวนิดา เรข ในประกาศนั้น.

² "ผู้อพยพในประเทศไทย ทิศนคติต่อประเด็นว่าด้วยกฎหมายและนโยบาย
ของรัฐ," อ้างแล้ว, หน้า 50.

อนึ่ง มีประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่งคือ กรณีที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของ ผู้ยื่นคำร้องขอกลับคืนสัญชาติไทย หรือขอมีสัญชาติไทย ตามด้อยแถลงของรัฐบาลวันที่ 23 และ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2525 ที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น ในส่วนที่ว่า "ผู้ร้องจะไต่ ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศไทย" นั้น มีความหมายครอบคลุมถึงการกระทำใดบ้าง และรัฐสมควรที่จะขยายประโยชน์ของการให้สถานะการ เป็นผู้เข้าเมืองโดยชอบด้วย กฎหมาย และการให้สัญชาติไทยแก่บุตรของผู้อพยพชาวอินโดจีนสัญชาติอื่น แทนที่จะ มุ่งเฉพาะบุตรของผู้อพยพชาวเวียดนามซึ่งเข้ามาในประเทศไทยหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 หรือไม่

จ. การแก้ไข้ปัญหา

ประเด็นที่เกี่ยวกับคุณพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ตาม ประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 และด้อย แถลงของรัฐบาลในวันที่ 23 และ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2525 ดังที่กล่าวมาแล้ว ข้างต้นเห็นว่า ควรเน้นหนักในแง่ของความยุติธรรมของการใช้ดุลพินิจ กล่าวคือ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยควรใช้ดุลพินิจอย่างสมเหตุสมผล และคำนึงถึง หลักความเป็นธรรมเป็นสำคัญ เช่น ระยะเวลาที่เขาอาศัยอยู่ในประเทศไทย และ ประวัติความประพฤติรวมทั้งอุปนิสัยใจคอของเขา ¹ กล่าวคือ ในกรณีที่เขาอาศัยอยู่ เป็นเวลานาน ได้สร้างครอบครัวอยู่อย่างเป็นปกติเรียบร้อย ประกอบกับมีความประพฤติ และอุปนิสัยใจคอดี ก็ควรให้เขามีสัญชาติไทยต่อไป หรือกลับเข้าถือสัญชาติไทยดั้งเดิม และตั้งถิ่นฐานถาวรในประเทศต่อไป ² ซึ่งสิทธิดังกล่าวมิใช่เป็นส่วนหนึ่งของสิทธิใน

¹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 49.

² "ปัญหาผู้ลี้ภัยอินโดจีน ท้าที่และการปฏิบัติของประเทศต่าง ๆ และองค์การ ระหว่างประเทศ," อ่างแล้ว, หน้า 25.

การลี้ภัย หากแก่สะท้อนให้เห็นถึงหลักมนุษยธรรมที่แฝงอยู่ในกฎหมายของรัฐ และความชอบธรรมที่รัฐควรปฏิบัติโดยแท้

อนึ่ง ประเด็นที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ยื่นคำร้องขอกลับคืนสัญชาติไทย หรือข้อมีสัญชาติไทยตามถ้อยแถลงของฝ่ายรัฐบาล เมื่อวันที่ 23 และ 24 พฤศจิกายน พ.ศ. 2525 ในข้อที่ว่า "ผู้ร้องใดทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศไทย" สมควรที่ฝ่ายรัฐบาลจะได้กำหนดถึงการกระทำใด หรือในคำวินิจฉัยที่ถือว่าได้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศไทย มิฉะนั้นแล้วจะทำให้ดุลพินิจของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่มีขอบเขตจำกัด อีกทั้งฝ่ายผู้ยื่นคำร้องก็ไม่มีหลักเกณฑ์ที่จะยึดถือเป็นแนวปฏิบัติที่แน่นอน และเห็นสมควรที่จะขยายประโยชน์ของการให้สัญชาติไทยแก่บุตรของผู้พหุภรรยาอินโดจีนทุกสัญชาติ โดยกำหนดเงื่อนไขเป็นแบบอย่างเดียวกัน เพื่อมิให้เกิดอคติต่อการเลือกปฏิบัติของรัฐบาล อันทำให้เกิดปฏิกิริยาต่อต้านเกลียดชังสังคมขึ้นในจิตใจของชนกลุ่มน้อยกลุ่มอื่น ๆ และลูกหลานรุ่นต่อ ๆ ไปของเขา ยังผลให้เป็นภัยต่อเสถียรภาพและความมั่นคงของชาติในที่สุด

โดยสรุปแล้ว ก่อนที่ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 จะมีผลบังคับใช้ ประเทศไทยได้ให้สัญชาติแก่บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรไทย โดยการเกิดตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 7 (3) ของพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งถือเป็นการปฏิบัติตามหลักเกณฑ์สากลทั่วไปในการบัญญัติกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ ที่ไม่ประสงค์ให้บุคคลกลายเป็นผู้ไร้สัญชาติ และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ ค.ศ. 1948 ข้อ 15 (1) และ (2) ซึ่งบัญญัติว่า "บุคคลมีสิทธิในการถือสัญชาติหนึ่ง บุคคลใด ๆ จะถูกตัดสัญชาติของตนโดยพลการไม่ได้" ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ ดังนั้นการที่รัฐสร้างประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือลิดรอนสิทธิในการได้

รับสัญชาติ และถอนสัญชาติไทยของบุคคลบางประเภท จึงถือเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่ง และแม้ในปัจจุบันรัฐจะได้พยายามแก้ไขปัญหาของผู้พหุชาวอินโดจีนบางประเภทโดยใช้ นโยบายผสมกลมกลืนภายในประเทศที่ให้อาศัยพักพิง (Assimilation) เพื่อเป็นการผ่อนปรนนโยบายการถอนสัญชาติไทย และการได้รับสัญชาติไทยของผู้พหุชาวอินโดจีน ตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 337 ลงวันที่ 13 ธันวาคม พ.ศ. 2515 ก็ตาม ดังที่ปรากฏจากถ้อยแถลงของรัฐบาลที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น หากแต่ในทาง ทฤษฎีแล้ว ก็หามีความจำเป็นแต่ประการใดในการที่จะต้องใช้ประกาศคณะปฏิวัติฉบับ ดังกล่าวในการแก้ไขปัญหเกี่ยวกับบุตรของผู้พหุชาวอินโดจีนในราชอาณาจักรไทยไม่ เพราะรัฐสามารถถอนสัญชาติของบุคคลดังกล่าวได้โดยอาศัยบทบัญญัติของมาตรา 18 แห่งพระราชบัญญัติสัญชาติ พ.ศ. 2508 ซึ่งมีอยู่แล้ว¹ อีกทั้งเป็นวิธีที่ยอมรับกันทั่วไป แล้วว่าการให้หรือถอนสัญชาติด้วยวิธีดังกล่าวอยู่ในอำนาจเด็ดขาดของแต่ละประเทศที่จะ วางเงื่อนไขหลักเกณฑ์ตามความเหมาะสมของประเทศนั้น ๆ โดยศาลและประเทศอื่น จะเข้าไปก้าวกายแทรกแซงมิได้ ซึ่งเป็นผลดีกว่าการที่จะสร้างเครื่องมือใหม่ขึ้น เพื่อแก้ไขปัญหของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะให้เห็นความแตกต่างจากบุคคล กลุ่มอื่น ๆ อันเป็นการสร้างความรู้สึกรังเกี้ยวแก่งแย่งในจิตใจชนกลุ่มน้อย ซึ่งมีโซการแก้ไข ปัญหาที่ตรงเป้าหมายแต่ประการใด

ศูนย์วิทยุทรัพยากร

¹ มาตรา 18 "เมื่อมีพฤติการณ์อันเป็นการสมควร เพื่อความมั่นคงหรือ ประโยชน์ของรัฐ รัฐมนตรีมีอำนาจถอนสัญชาติไทยแก่ผู้ซึ่งมีสัญชาติไทย เพราะเกิด ในราชอาณาจักรโดยมีบิดาเป็นคนต่างด้าว แต่ไม่ปรากฏบิดาที่ชอบด้วยกฎหมาย เมื่อ ปรากฏว่า

(3) บิดา หรือมารดาของผู้นั้นเป็นผู้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรไทยโดย ไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง"